

Vicent Pitarch

Xantatge o tabú

De fa mesos em mantinc ansiós a l'espera del primer volum que inaugure la nova etapa de la col·lecció «Els Nostres Clàssics». En devem ser munió els qui assistim expectants a l'anunciada reestructuració de l'editorial Barcino, l'obra monumental —i m'afanye a deixar-ne constància— del clàssic català, modern i colossal, que fou Josep M. de Casacuberta.

La meua ansietat es genera en la curiositat per comprovar si, efectivament, a partir d'ara els nostres clàssics deixen de ser *catalans* per esdevenir *inefables*, tal com anunciava l'estiu passat, a *Serra d'Or*, el doctor Amadeu J. Soberanas, responsable de la nova aventura editorial.

És sabut que, d'ençà del 1935, la col·lecció ha lluit per subtítol la llegenda «escriptors catalans medievals» i justament aquesta aclaració insubstituïble hi entrava per la porta de l'edició del *Scipió e Anibal*, l'elegant versió feta pel català del regne de València Antoni Canals. La novetat hi constituïa un encert de l'agudesia indiscutida d'en Casacuberta. Esmenar-li la plana ara ho trobe senzillament un atemptat a la seua memòria. Entenguem-nos: la prevaricació, diguem-ho així, no la veig en el propòsit d'ampliar la perspectiva dels *clàssics* per damunt les limitacions estrictes *medievals*. Sens dubte, tots ens congratularem que la nova etapa de la col·lecció abraça escriptors del Renaixement, el Barroc i el Neoclassicisme, amb els quals disposarem alhora d'una altra trinxera des de la qual seguir atacant el tòpic de la *Decadència*. Ni tan sols a can Barcino, doncs, els clàssics catalans restaran comprimits als *medievals*. Ara: ¿seguiran sent *catalans*? El simple fet que s'haja qüestionat el gentilici no sols esgarrifa sinó que se m'associa de manera automàtica al veredicte de prevaricació.

Sembla que el successor d'en Casacuberta no troba pertinent l'expressió *escriptors catalans* aplicada a valencians i mallorquins, i de seguida s'hi refugia en les fòbies que l'al·lusió provoca fora del Principat. Em permet de puntualitzar-hi: ¿només fòbies o també tabús? I encara: ¿quan deixarem de projectar sobre la perifèria de la nació els prejudicis i les inhibicions que corquen el cor mateix del Principat? Honestament, el pretès argument no em sembla sinó pura excusa per amagar el tabú que representa per a massa de nosaltres la catalanitat. I confesse que em produeix una certa recança expressar-me amb aquesta sinceritat davant el doctor So-

beranas, professor meu admirat i erudit exemplar. Però, ja que ens movem ací entre clàssics, ell ha d'acceptar que m'apropie l'adagi «*Amicus Plato sed magis amica catalanitas*».

Clar, és la catalanitat que se'ns fa indefugible, inalienable, i no pas menys als valencians o baleàrics que als tarragonins. Entrar en el joc que plantejava a l'editorial Barcino el senyor Marcelino Alamar és caure en la trampa, perquè les cartes hi són marcades i mai no ens en sabríem desistir. Aquest senyor, des de la seua poltrona de president de la *Caja de Ahorros de Valencia*, amenaçava a la Barcino que deixaven de comprar exemplars de sant Vicent Ferrer perquè se'l cataloga com a català. És l'estil d'una fauna d'espanyols, davant el qual l'última cosa que podem fer és sorprendre'ns o, millor encara, l'última resposta amb què hi hauríem de reaccionar fóra la de plegar-nos-hi. Xoca, de tota manera, que el conegut *blaver* s'aprofités per a aquesta maquinació del taumaturg dominicà, precisament d'ell que en una prèdica —sota el dictat, cal suposar, de l'Esperit Sant— es va manifestar així de taxatiu: «Digau: en què coneix hom una persona de qual terra és? En lo llenguatge. Car si vós parlau ab hom estrany, per la lengua conexereu de qual terra és. Si parla català, ¡oo!, català és».

No em convenç que sota la decisió d'eximir els clàssics de la condició de *catalans* hi haja només la condescendència al xantatge. En tot cas, s'hi manifesta una ambigüitat força més preocupant encara. I atenció perquè en aquesta trama d'equívocs s'implica, no sols l'editorial Barcino, sinó també, d'alguna manera, la Fundació Jaume I, la qual a mi, per exemple, m'ha honrat amb el «premi d'actuació cívica *catalana*» i amb la qual col·labore, juntament amb desenes de milers de compatriotes —tinc entès— a dotar els Premis Baldri Rexach, els que galegen «Als Països Catalans, l'escola serà catalana o no serà». ¡Toca! I per acabar-ho d'adobar, el meu professor Soberanas acaba de ser guardonat, junt amb el doctor Germà Colon —¿català o suís?— «Premi Sanchis Guarner a la unitat de la llengua catalana».

«¿A on tirem: blaus o rojos?», clama el trinqueter quan, sota la corda, sura una indecisió ambiental. Aviats estem si les indecisions es resolen ara pel capritx de deixar *innominats* els clàssics, perquè llavors als postmoderns ja no ens assistirà cap raó per estalviar-nos de la consideració d'espanyols. □